

Varia

Polen: Europa's Piwi-laboratorium

Bron: Wein-plus- Patrick Hemmlinger ([link](#))

Polen beleeft een ware wijnhausse. De wijnsceen is levendig, jong en onconventioneel – simpelweg omdat men daar geen andere keuze heeft. De teelt van Piwi-druivenrassen is in Polen geen ideologie; ze vormen de basis voor de ontwikkeling van de sector.

In een wijnbar in Krakau, verscholen achter de marktkramen van de oudste markt van de stad, vind je geen Riesling uit de Moezel of Pinot uit de Bourgogne. Hier drink je wijn uit Polen. Uitsluitend uit Polen. De zaak heet 'Dziki Wino Na Kleparzu', en de naam alleen al is een belofte: 'Wilde Wijn op de Kleparz-markt'. Geen enkele fles kost minder dan 25 euro. De reden daarvoor is simpel, zegt culinair gids Szymon Gatlik terwijl hij een glas inschenkt: alle wijnhuizen zijn nieuw. De apparatuur, de wijnstokken, de kelders – alles moet eerst worden afbetaald. En dan staan er drie glazen op tafel. Een krachtige cider, een Riesling en tot slot datgene waarvoor ik hier ben gekomen: Piwi-wijnen. Schimmelresistente druivenrassen (Piwi's) zijn de ware specialiteit van Polen. Alles smaakt verrassend goed.

Polen is geen land waar de wijnbouw al eeuwenlang bestaat. Integendeel. In de middeleeuwen zorgde de Kleine IJstijd ervoor dat de wijnstokken afstierven. Onder het communisme werd wijn als elitair beschouwd; wie zoiets wilde drinken, had vast verdachte bedoelingen. Na 1989 kwam de handel aarzelend op gang; de echte bloei begon pas in 2012. Sindsdien groeit de sector snel: volgens het Poolse landbouwregister (KOWR) waren er onlangs meer dan 500 commerciële producenten die samen meer dan duizend hectare wijngaard beheerden. Dat klinkt niet als veel. En dat is het ook niet. Maar de trend wijst steil omhoog, en wie vandaag de dag door Neder-Silezië, de Jura van Krakau of West-Pommeren rijdt, merkt dat hier iets aan het ontstaan is dat je niet snel zult vergeten.

Overlevingsdrang en mentaliteit

Wat Polen bijzonder maakt, is niet de kwantiteit, maar de keuze. In Duitsland wordt het debat over Piwi-rassen (schimmelresistente druivenrassen) vaak als een kwestie van filosofie benaderd. Aan de ene kant: goed voor het milieu, minder bestrijdingsmiddelen, de toekomst van duurzame wijnbouw. Aan de andere kant: compromissen qua smaak, louter marketing, niet geschikt voor de serieuze wijnkenner. In Polen ligt de zaak anders. Wie daar wijnstokken aanplant, heeft rassen nodig die vroeg rijpen, vorst overleven en bestand zijn tegen schimmelziekten – simpelweg omdat het klimaat dat vereist. In Polen is Piwi geen principiële kwestie, maar een overlevingsstrategie. En uit die noodzaak komt iets verrassends voort.

Martin is meubelmaker. Of liever gezegd: hij wás meubelmaker. In 2013 reisde hij door Toscane en de Abruzzes, proefde er wijn en besloot: 'Dat wil ik ook kunnen.' Hij bezat grond in Przybysławice, in de regio Krakau-Częstochowa (de 'Krakau-Jura'). Dus plantte hij wijnstokken aan en leerde hij zichzelf alles wat hij moest weten. Leren door te doen. Tegenwoordig produceert hij op een halve hectare natuurwijn zonder gebruik van bestrijdingsmiddelen, met de nadruk op rassen als Solaris, Seyval Blanc, Johanniter, Sauvignier Gris en Regent. Zijn wijnhuis straalt dezelfde ontspannen sfeer uit als hijzelf: een zelfgetimmerd houten terras waar gasten in de openlucht van proeverijen kunnen genieten. De Pet Nats bruisen ongefilterd in het glas – kruidig, licht en speels. Graag nog zo eentje!

Geen beschermde oorsprongsbenamingen

Martin is geen uitzondering; hij is een typisch voorbeeld. Poolse wijnmakers zijn vaak mensen die van carrière zijn gewisseld: timmerlieden, leraren, ingenieurs, boeren. Mensen die op een gegeven

De wijnbar 'Dziki Wino Na Kleparzu' in Krakau is een schoolvoorbeeld van de nieuwe, onconventionele wijncultuur in Polen. Hier serveren ze uitsluitend binnenlandse wijnen: ijskoude cider, Riesling en vooral wijn gemaakt van Piwi-druivensoorten.

moment simpelweg besloten ermee aan de slag te gaan. Geen lang getreuzel, niet wachten op ideale appellatieregels – die in Polen immers niet bestaan. Geen officiële BOB, geen BGA, geen beschermde oorsprongsbenaming. In plaats daarvan: regio's die net hun eigen gezicht beginnen te krijgen. Lubuskie in het westen, waar Zielona Góra – ooit bekend als Grünberg – de historische wijnhoofdstad was. Neder-Silezië, dynamisch

en dicht bij Wrocław. De Krakau-Jura met zijn kalkrijke bodems en kleine familiebedrijven. West-Pommeren, waar wijnhuizen als Turnau bewijzen dat er ook in het noordwesten serieus werk geleverd kan worden, met de productie van frisse witte wijnen en mousserende wijn.

Solaris is het belangrijkste druivenras. Het rijpt vroeg, is relatief winterhard en aromatisch. In de juiste handen brengt het het koele klimaat van Polen goed over: frisse zuren, citrusaroma's en soms een licht exotische toets. In onervaren handen wordt de wijn breed en vlak. Johanniter, met zijn Riesling-achtige bouquet, levert een elegantere witte wijn op. Sauvignier Gris, dat al lang deel uitmaakt van het internationale debat over Piwi-rassen, brengt gestructureerde, fenolrijke wijnen voort. Regent en

Cabernet Cortis vertegenwoordigen de rode wijnen: diep van kleur en robuust, en ze behoeven uitleg als je ze vergelijkt met Pinot Noir. Maar die maatstaf is niet de juiste. Wie Poolse rode wijnen vergelijkt met die uit de Bourgogne, begrijpt de essentie van het project niet.

De echte belofte ligt elders: Polen zou het eerste Europese land kunnen worden waar inheemse druivenrassen niet als een speciale categorie worden gezien, maar als normale, lokale rassen. Niet als surrogaat, maar als onderdeel van de eigen identiteit. Dat stadium is nog niet bereikt, maar de weg ernaartoe is duidelijk.

De vrijheid van een jong wijnland

Ook in Polen worden Rieslings verbouwd. En Pinot Noir, Chardonnay, Zweigelt. De ambitie om prestige op te bouwen met klassieke druivenrassen is begrijpelijk. Maar het is riskant: wie Poolse Riesling maakt, wordt onvermijdelijk gemeten aan de Moezel. Wie Pinot Noir produceert, wordt vergeleken met de Bourgogne, Duitsland en Oostenrijk. Polen trekt daarbij momenteel zelden aan het langste eind. De Solaris daarentegen verliest nooit – simpelweg omdat er geen maatstaf voor bestaat. Dat is de vrijheid van een jong wijnland.

2024 was een moeilijk jaar. Vorst en hagel zorgden voor een kleinere oogst, ondanks de uitbreiding van het wijngaardareaal. Dat hoort bij de realiteit van een land dat zich aan de noordgrens van de commerciële wijnbouw bevindt. Meer wijnstokken betekenen niet automatisch meer wijn als de maand april te koud uitpakt. Maar het levert wel meer ervaring op. En meer mensen die beseffen dat Piwi-druivenrassen je betrouwbaarder door zulke jaren heen helpen dan Riesling.

Het is een lange avond in de wijnbar in Krakau. De cider is op, net als de Riesling. Het enige dat overblijft, is het glas Piwi. Solaris, misschien? Of Johanniter? Het is te donker om het etiket te kunnen lezen. De wijn smaakt naar een land dat nog niet helemaal 'af' is. Een land dat nog zoekt, nog experimenteert en nog geen grenzen kent – niet wat betreft appellatieregels, noch qua stijl. Dat klinkt misschien als een zwaktebod. Maar dat is het niet. Het is precies wat Polen op dit moment zo interessant maakt.

Aanbevolen producenten om mee te beginnen: Winnica Turnau (West-Pommeren), Adoria Vineyards (Neder-Silezië), Winnica Płochockich (Sandomierz), Winnica Przybysławice / Martin (Krakau-Jura). Belangrijkste druivenrassen: Solaris, Johanniter, Souvignier Gris, Seyval Blanc (wit); Regent, Cabernet Cortis, Rondo (rood).